

Załącznik do uchwały Nr XXI/185/2012
Rady Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim
z dnia 29 marca 2012r.

**SPECJALISTYCZNY PROGRAM PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE PROMOWANIA
I WDROŻENIA PRAWDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU
DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE
W POWIECIE NOWOMIEJSKIM
NA LATA 2012-2017**

Nowe Miasto Lubawskie 2012 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Rodzina jako środowisko wychowawcze	4
2. „Rodzina dysfunkcyjna” w świetle prawa i literatury.....	5
3. Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w powiecie nowomiejskim.....	12
4. Program- cel główny, cele szczegółowe, oczekiwane rezultaty, wskaźniki	13
5. Realizatorzy, czas realizacji programu, źródła finansowania.....	16
6. Harmonogram działań	17
7. Literatura.....	19
8. Wykaz osób biorących udział w konsultacjach.....	20

Wstęp

Od bardzo dawna zdawano sobie sprawę z tego, jak wielką rolę w życiu człowieka odgrywa dzieciństwo. Nikt nie rodzi się zły, dobry, o określonych cechach zachowania.

To wychowanie, tradycje i zwyczaje panujące w rodzinie decydują o tym, jakim człowiekiem stanie się dziecko. Najważniejsze są pierwsze lata jego dzieciństwa, miłość jaką jest w tym czasie obdarzone, rozmowy i odpowiedzi na pytania. Dziecko oczekuje od rodziców mądrej pomocy, poważnego traktowania i takiej atmosfery która pozwoli rozwijać mu się bez zakłóceń i zahamowań. Ale czy we wszystkich rodzinach panują odpowiednie warunki poprzez które dziecko w przyszłości ze wzruszeniem wspominać będzie swoje dzieciństwo? Zdecydowanie nie! Z całą pewnością wskazuje na to bardzo duża liczba dzieci przebywających w domach dziecka, innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych czy też rodzinach zastępczych.

Głębokie zmiany społeczno-ekonomiczne dokonane w ostatnich latach nasiliły powstanie wielu określanych mianem „patologicznych” zjawisk w społeczeństwie, a przede wszystkim w rodzinie, które dotyczą dzieci i młodzież, odznaczając w ten sposób na ich życiu swoje „piętno”. Bardzo częstym zjawiskiem występującym w dzisiejszych czasach jest dysfunkcyjność rodziny, przejawiająca się niedostatecznym wypełnianiem swoich funkcji, nie wywiązywaniem się z obowiązków względem swoich dzieci, nieumiejętnością pomyślnego rozwiązywania swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się na życiu dziecka, prowadząc do zaburzeń w jego rozwoju fizycznym, intelektualnym, moralnym i osobowościowym czego negatywnym skutkiem staje się nasilające się zjawisko demoralizacji a także przestępczości dzieci i młodzieży.

„Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej” mówi stare polskie przysłowie i wiemy, że nie chodzi tu o budynek mieszkalny, ale o specyficzny klimat, jaki panuje w tym miejscu. Tworzą go ludzie połączeni więzami krwi i płynącym prosto z serca uczuciu miłości. Zadaniem rodziny jest obdarzyć należytą opieką jej członków, zapewnić poczucie bezpieczeństwa i miłości.

W związku z powyższym polityka społeczna wskazuje na potrzebę systemowych działań w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mieszczących się w formule zintegrowanych, interdyscyplinarnych działań.

Rodzina jako środowisko wychowawcze

Rodzina ponosi podstawową odpowiedzialność za wychowanie dzieci, za ich karierę szkolną i przygotowanie do samodzielnego życia. To właśnie w rodzinie dokonuje się podstawowy proces kształtowania pojęć moralnych dziecka, jego moralnej i społecznej wrażliwości. Dzięki niej potrafimy się rozwijać i nabywać nowe cechy a przede wszystkim uczymy się relacji z innymi. Należy zaznaczyć, że jej rola jako środowiska wychowawczego nie ogranicza się do wczesnych lat życia dziecka ale trwa aż do osiągnięcia przez nie samodzielności, zdobycia wykształcenia i przysposobienia do zawodu.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem każdego człowieka, a przede wszystkim dziecka. Ze względu na rolę jaką pełni w przekazywaniu wartości swemu potomstwu, norm i wartości, funkcje jakie spełnia oraz swą działalność na rzecz swoich członków stawia ją na najwyższej pozycji w systemie społecznym.

W związku z powyższym powinna spełniać wielorakie społeczne i indywidualne funkcje. Będąc najlepszym, bo naturalnym środowiskiem wychowawczym, daje możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb dzieci: potrzeby życia wśród bliskich, realizacji marzeń o szczęściu i miłości, ponadto zapewniać poczucie bezpieczeństwa, dawać możliwość do samorealizacji. Dlatego znaczenie rodziny dla każdego człowieka jest nie do przecenienia.

Wielu badaczy tematu uważa, że ojciec, matka i dziecko tworzą elementy niezbędne i podstawowe dla rodziny ludzkiej. Bardzo istotną sprawą dla prawidłowego funkcjonowania rodziny jest to, jaki panuje w niej klimat emocjonalny, na jakich wartościach rodzina ta jest oparta, czy zapewnia dziecku prawidłową opiekę i wychowanie. Rodzicielstwo jest sprawdzianem wartości wyznawanych przez rodziców, a jednocześnie daje rodzicom szansę zmiany swych poglądów na lepsze. Dziecko spełnia w rodzinie niezastąpioną rolę krytyka i sędzi swoich rodziców. Rodzicom nie uda się przed nim ukryć oszustwa, awantur, bijatyk¹.

Poruszając kwestię rodziny należy zaznaczyć jak duże znaczenie mają wzajemne relacje między jej członkami.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy to akta normatywne będące podstawowym źródłem polskiego prawa rodzinnego, w sposób kompleksowy regulujące stosunki rodzinne,

1 <http://www.poradnikpr.info>, Dziecko jako ofiara przemocy w rodzinie.

opisujące role i funkcję poszczególnych członków rodziny. Realizacja zasad zawartych w ww. kodeksie jest równoważna z prawidłowym funkcjonowaniem rodziny. Każdy z paragrafów przyjętych w kodeksie powinien być przestrzegany, ponieważ w rodzinie najważniejsze jest dobro jej członków, czyli małżonków lub partnerów oraz ich potomstwa. Według kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, rodzina jest ważnym organem naszego społeczeństwa, polegającym na wspólnym egzystowaniu. Osoby, które chcą założyć swoją rodzinę i są w pełni świadome swoich praw i obowiązków powinny być konsekwentne w spełnianiu zawartych w kodeksie norm.

Szczególną uwagę należy zwrócić na art. 27 ww. kodeksu w myśl którego : „ Oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowy”, art. 95 tego samego kodeksu podaje : „ Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw”. Z kolei art. 96 który mówi: „ Rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim. Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień”².

Potrzebę mądrego rodzicielstwa najprościej wyraził Oskar Wilde: “Dzieci zaczynają bowiem od tego, że kochają swoich rodziców. Po pewnym czasie sądzą ich. Rzadko kiedy im wybacząją”³.

Rodzina dysfunkcyjna.

Dla każdego człowieka niezależnie od wieku, płci czy statusu społecznego rodzina powinna stanowić ostoję, zapewnić bezpieczeństwo, uczyć partnerstwa i szacunku, dawać poczucie godności i człowieczeństwa.

Jak wiadomo czynnikiem które zagraża prawidłowemu funkcjonowaniu podstawowej komórki społecznej jaką jest właśnie rodzina jest najczęściej przemoc, której

2 Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. z 2011r., Nr 149, poz. 887.

3 <http://www.poradnikpr.info>, Dziecko jako ofiara przemocy w rodzinie.

negatywne skutki wpływają nie tylko na relacje między osobami najbliższymi, ale również przekładają się na ogół społeczeństwa, w związku z czym coraz częściej słyszy się o rodzinach patologicznych czy dysfunkcyjnych, w których dzieci pozbawia się ciepła rodzinnego, miłości a przede wszystkim podstawowych potrzeb, nawet tych podstawowych-bytowych.

By zrozumieć zjawisko przemocy w rodzinie niezbędne jest przybliżenie jego definicji. Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 2 zawiera prawną definicję tego typu przemocy w świetle której przez przemoc w rodzinie rozumieć należy jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne ⁴.

Ponadto jak podaje literatura zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem złożonym, ponieważ pojawia się tam, gdzie nikt się go nie spodziewa, a więc w bliskiej rodzinie. Zdaniem wielu kryminologów najbardziej niebezpiecznym miejscem na ziemi jest „dom rodzinny po zmierzchu” ⁵. To właśnie przebywanie w domu w którym występuje ww. zjawisko i który z założenia powinien być oazą spokoju i miłości staje się prawdziwą gehenną. Zatracone są w nim podstawowe wartości, agresja, strach i lęk przed niepewnym jutrem decydują o codziennym życiu ofiar przemocy. Zadajemy sobie wówczas pytanie, czy tak powinno być? Odpowiedz jest jedna-na pewno nie!

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie każdy człowiek kształtuje swój charakter, weryfikuje i hierarchizuje pewne wartości, które pozwalają na normalne funkcjonowanie w społeczeństwie. Od tego właśnie zależy dalszy rozwój jednostki i jej późniejszy status społeczny. Opierając się na wzorcach wyniesionych z własnych rodzin oraz mitach i stereotypach, ofiary dopuszczają stosowanie przemocy wobec siebie i dzieci, nie zdając sobie sprawy ze skutków, jakie za sobą niosą. Poprzez przekazywanie niewłaściwych wzorców zachowań swoim dzieciom powiększają „łańcuszek ofiar i sprawców”.

4 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz.U z 2005roku, Nr 180, poz.1493

5 I.Pospieszyl, Przemoc w rodzinie, Warszawa 1994, s. 17.

W literaturze naukowej znajdziemy twierdzenia, że przemoc w rodzinie dotyka najczęściej osoby najłabsze-zarówno fizycznie jak i psychicznie, które bardzo często nie potrafią skutecznie bronić swoich praw w związku z czym ofiarami przemocy w rodzinie są zazwyczaj kobiety oraz dzieci. Cechą charakterystyczną ofiary przemocy jest przede wszystkim : bezsilność wobec przemocy fizycznej sprawcy; słabość; poczucie wstydu przed ludźmi, rodziną, sąsiadami; nieświadomość, że podlega się przemocy, nieświadomość prawa do obrony siebie; strach przed sprawcą i jego siłą; bezsilność, rezygnacja, poddanie się; niczym nieuzasadniona nadzieja na zmianę.

Ponadto mimo wielu działań podejmowanych przez ustawodawcę przemoc w rodzinie w dalszym ciągu jest zjawiskiem niemalże powszechnym. Badania wykonane przez TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pokazują, że sześciu na dziewięciu badanych przyznaje, że osobiście zna- w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie - takie rodziny, o których słyszeli bądź wiedzą, że dochodzi w nich do przemocy w rodzinie wobec kobiet i dzieci. Dwukrotnie mniej jest osób, które wiedzą o rodzinach dotkniętych ww. problemem, gdzie ofiara byłby mężczyzna⁶.

Coraz częściej wychodzą na jaw fakty stosowania lub doznawania przemocy w czterech ścianach własnego mieszkania, w miejscu w którym człowiek, zwłaszcza ten dorastający powinien znaleźć ciepło, bliskość, oparcie, a doznaje bólu, cierpienia i upokorzenia. Pozytywnym zjawiskiem jest jednak to, że tak szeroko rozumiana przemoc w rodzinie przestaje być tematem tabu. Jej ofiary powoli przełamują fałszywy wstyd, udając się ze swoimi problemami do odpowiednich instytucji.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawa rodziny. Art. 40 Konstytucji mówi : „Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Art. 71 podaje : „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”, z kolei 72 informuje : „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw

6 Diagnoza Zjawiska Przemocy w Rodzinie w Polsce wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I-raport z badań ogólnopolskich. Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 2010r., s. 32.

dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją⁷.

Uwzględniając powyższe należy zastanowić się przede wszystkim jakie działania podjąć by uchronić przed zjawiskiem przemocy tych najmłodszych i najbardziej bezbronnych członków rodziny jakimi są dzieci. Mając świadomość, że pomoc dziecku i rodzinie wymaga stałej i bezpośredniej współpracy wszystkich instytucji i organizacji odpowiedzialnych za wsparcie i pomoc rodzinie przeżywającej problemy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim opracowało Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nowomiejskim.

W. Okoń w Słowniku Pedagogicznym definiuje profilaktykę jako "ogół działań zapobiegawczych niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi"⁸. Ponadto w literaturze podkreśla się, że celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załazkowej już istnieją. Każda odmiana profilaktyki zapobiega negatywnym stanom, które dotyczą różnych sfer życia społecznego, dlatego ogólnie mówi się o profilaktyce społecznej. Również w wychowaniu, podobnie jak w innych dziedzinach życia powinien skutecznie funkcjonować odpowiedni system działalności, zwany profilaktyką wychowawczą. Profilaktyka wychowawcza jest systemem działań racjonalnych, zapobiegających występowaniu i rozpowszechnianiu się zjawisk patologii społecznej, określanym jako niedostosowanie czy wykolejenie społeczne młodzieży⁹.

Należy zaznaczyć, że koncentracja działań z zakresu tak szeroko rozumianej profilaktyki nie może skupić się wyłącznie na dziecku ale winna obejmować wszystkich członków rodziny w której występują zjawiska niepożądane.

Realizacja wyznaczonego w ww. programie celu strategicznego tj. „**Profilaktyka i wspieranie rodzin uwikłanych w zjawisko przemocy domowej**” wymagała określenia

7 Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz.U. 1997, Nr 78 poz. 483.

8 W.Okoń, Słownik Pedagogiczny, Warszawa 1992, s. 228.

9 L.Pytka: Profilaktyka wykolejenia społecznego, (w:) Encyklopedia Pedagogiczna, pod red. W.Pomykała, Warszawa 1993, s. 630.

celów szczegółowych, kierunków odpowiednich działań oraz wskazania instytucji za nie odpowiedzialnych. Dzięki niniejszemu programowi jednostki zaangażowane w świadczenie pomocy na rzecz dziecka uwikłanego w zjawisko przemocy na terenie Powiatu Nowomiejskiego będą działać spójnie i celowo co przybliży do osiągnięcia założonych w nim celów.

Liczba rodzin nie wypełniających właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej i liczba dzieci przebywających w rodzinach oraz podjęte działania z pięciu gmin w powiecie nowomiejskim (listopad 2011r.)

OBSZAR	LICZBA RODZIN NIE WYPEŁNIAJĄCA WŁAŚCIWIE FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ	LICZBA DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W TYCH RODZINACH	DZIAŁANIA PODJĘTE NA RZECZ TYCH RODZIN
GMINA GRODZICZNO	3	12	3 rodziny objęte opieką asystenta /kuratora
GMINA MIEJSKA NOWE MIASTO LUBAWSKIE	5	12	3 rodziny objęte nadzorem kuratora
GMINA KURZĘTNIK	6	20	1 rodzina objęta opieką asystenta, 3 rodziny objęte nadzorem kuratora
GMINA BISKUPIEC	3	11	3 rodziny objęte opieką asystenta/kuratora
GMINA NOWE MIASTO LUBAWSKIE z/s w MSZANOWIE	4	15	4 rodziny nadzór kuratora, 1 rodzina objęta opieką asystenta
RAZEM	21	70	8 rodzin objętych opieką asystenta 16 nadzorem kuratora

Źródło: Informacje przekazane z ośrodków pomocy społecznej terenu powiatu nowomiejskiego

Przedstawione wyniki, jednoznacznie wskazują na funkcjonowanie na obszarze powiatu nowomiejskiego 21 rodzin, które nie wypełniają właściwie swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do dzieci które w nich przebywają a których łącznie jest 70. Spośród wskazanych rodzin 8 z nich ma wsparcie w formie asystenta rodzinnego natomiast 16 objętych jest nadzorem kuratora sądowego.

OBSZAR	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBESKIEJ KARTY” W 2011 ROKU	SPRAWCA PRZEMOCY W DANEJ RODZINIE (stopień pokrewieństwa z ofiarą/ofiarami przemocy)										LICZBA DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH DOTNIĘTYCH PRZEMOCĄ W DANEJ RODZINIE	LICZBA DZIECI W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH WIEKOWYCH PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH DOTNIĘTYCH PRZEMOCĄ			
		mąż	były mąż	konkubent	ojciec	teść	dziadek	żona	rodze- ństwo	wnuk	dziecko/ syn		0-6 lat	7- 13 lat	14- 16 lat	powyżej 16 lat
GMINA MIEJSKA NOWE MIASTO LUBAWSKIE	21	11	2	1	4	0	0	2	1	0	0	47	15	13	6	13
GMINA NOWE MIASTO LUBAWSKIE z/s w MSZANOWIE	30	14	1	0	10	1	0	0	0	1	3	28	4	9	7	8
GMINA KURZĘTNIK	17	1	0	1	13	0	1	0	1	0	0	41	14	19	5	3
GMINA GRODZICZNO	6	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	14	1	5	2	6
GMINA BISKUPIEC	6	4	1	0	0	0	0	1	0	0	0	18	6	5	5	2
RAZEM	80	30	4	2	33	1	1	3	2	1	3	148	40	51	25	32

Źródło: informacje uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu nowomiejskiego

Sytuacja dziecka uwikłanego w zjawisko przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu nowomiejskiego

Analiza danych przedstawionych w tabeli wskazuje na bardzo dużą liczbę dzieci będących ofiarami przemocy doświadczanej w rodzinnym domu. Przemoc ta szczególnie dotyka ich w przedziale wiekowym 7-13 oraz 0-6 lat a jej sprawcą w przeważającej większości jest mężczyzna – ojciec, sporadycznie przemoc stosowana jest przez kobiety. Jak wynika z danych statystycznych dotyczących zjawiska przemocy domowej w powiecie nowomiejskim, najczęściej jej sprawcami są mężczyźni bez względu na grupę społeczną z której pochodzą – bogaci i biedni, wykształceni i niewykształceni, z rodzin „szanowanych” i patologicznych.

„Nieudacznik życiowy”, „frustrat”, „niepewny swojej wartości i niezadowolony z siebie i życia” ponadto często nadużywający alkoholu – to portret psychologiczny osób stosujących przemoc. Ludzie szczęśliwi, zadowoleni z siebie i z życia nie muszą „wyzywać” się na innych, są raczej skłonni odnajdywać radość i pozytywy we wszystkim, co ich spotyka. Ci niezadowoleni swoje niepowodzenia odgrywiają na innych, słabszych, często na najbliższych i najmłodszych członkach rodziny. Ponadto mając świadomość swojej bezkarności, wiedząc, że małe dziecko samo nie zgłosi się na policję, nie zadzwoni na infolinię dla ofiar przemocy jego dramat może bardzo długo rozgrywać się w tak zwanych „czterech ścianach” własnego domu.

W związku z powyższym należy zapobiegać tego typu relacjom w rodzinie i podejmować działania zmierzające do tego aby jej członkowie mieli świadomość, że bicie i przemoc psychiczna nie dają żadnych pozytywnych rezultatów wychowawczych, a wręcz przeciwnie - pogłębiają istniejące kryzysy. Rodzice i opiekunowie muszą zrozumieć, że dziecko stanowi sedno ich życia, musi więc wiedzieć i czuć, że jest kochane i że zawsze znajdzie oparcie w najbliższych członkach rodziny. Gdy dorośli będą starali się stosować tę zasadę w życiu, powstanie silna wewnętrznie rodzina, która sama będzie w stanie poradzić sobie ze swoimi problemami bez użycia przemocy. Dlatego należy stworzyć dom pełen miłości i życzliwości – „bezpieczną przystań”, w której dorośli zapewnią dziecku odpowiednie warunki do jego prawidłowego rozwoju.

Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w powiecie nowomiejskim.

Do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie powiatu nowomiejskiego zlicza się grupy, instytucje i organizacje funkcjonujące na jej obszarze lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców poprzez działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska.

Instytucje świadczące pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Lp.	NAZWA JEDNOSTKI
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim Ośrodki pomocy społecznej w : Nowym Mieście Lubawskim, Mszanowie, Kurzętniku, Biskupcu oraz Grodzicznie
3.	Ośrodek Wsparcia „Hostel” w Pacółtowie
4.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Społecznych
5.	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim
6.	Komenda Powiatowa Policji w Nowym Mieście Lubawskim
7.	Sąd Rejonowy w Nowym Mieście Lubawskim
8.	Prokuratura Rejonowa w Nowym Mieście Lubawskim

Ponadto z uwagi na nasilające się zjawisko przemocy domowej sprawą priorytetową stało się przygotowanie kadry ośrodków pomocy społecznej do specjalistycznej pracy z rodzinami dotkniętymi ww. problemem, poprzez uczestnictwo w szkoleniach z jej zakresu.

Liczba pracowników socjalnych przygotowanych do pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	INSTYTUCJE POMOCY SPOŁECZNEJ FUNKCJONUJACE NA TERENIE POWIATU NOWOMIEJSKIEGO	LICZBA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH PRZYGOTOWANYCH DO PRACY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim	2
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim	4
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanowie	6
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku	2
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu	1
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzicznie	4
7.	Razem	19

Źródło: informacje uzyskano z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu nowomiejskiego.

Dane uzyskane od instytucji pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu nowomiejskiego, przedstawione w powyższym zestawieniu wskazują na profesjonalnie wykwalifikowaną kadrę oraz specjalistów przygotowanych do pracy z osobami i rodzinami uwikłanymi w problem przemocy domowej w poszczególnych jednostkach, co niewątpliwie przyczyni się na uzyskiwanie pozytywnych efektów w pracy z ww. osobami.

Z dokonanej diagnozy wynika, że przemoc w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, który w znacznym stopniu dotyka najmłodszych członków rodziny jakimi są dzieci.

Udzielenie skutecznej pomocy w sytuacji przemocy domowej wymaga specjalistycznej i profesjonalnej pomocy. Poszczególne osoby przeżywają swoją sytuację w bardzo zróżnicowany sposób. Niektóre odczuwają bunt i nienawiść wobec osoby krzywdzącej. Inne z kolei doświadczają nieuzasadnionego poczucia winy lub ulegają rozpacz. Są to przeżycia destrukcyjne, które utrudniają przezwycięzenie problemu w związku z czym bardzo istotnym zadaniem jest jak najszybsze powstrzymanie przemocy. Aby to osiągnąć, konieczne jest wyprowadzenie ludzi krzywdzonych z „pułapki” osamotnienia poprzez wskazanie osób, środowisk i instytucji, które mogą udzielić konkretnej pomocy w obliczu przemocy domowej (policja, pomoc społeczna, gmina, parafia). Ponadto bardzo ważne jest pomaganie osobom dotkniętym przemocą domową, by uwolniły się od fałszywych schematów myślenia oraz od błędnych przekonań na temat cierpienia i zaburzonych więzi rodzinnych oraz szukanie długofalowych rozwiązań, obejmujących także pomoc wobec osoby, która używa przemocy.

Program

Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nowomiejskim skierowany jest do:

- ofiar i świadków przemocy domowej w tym w szczególności dzieci;
- rodziców dzieci zagrożonych przemocą domową;
- sprawców przemocy domowej;
- społeczności lokalnej;
- instytucji, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej i które powzięły informację o wystąpieniu przemocy domowej.

Cel główny programu

Profilaktyka i wspieranie rodzin zagrożonych przemocą domową.

Cele szczegółowe:

1.Identyfikacja problemu i działania profilaktyczne

Działania :

- 1.1. Monitorowanie środowisk zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej;
- 1.2. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, placówkach i organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie ;
- 1.3. Wsparcie osób zawodowo zajmujących się zjawiskiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zwiększenie profesjonalizmu ich działań;
- 1.4. Opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków na rozwój dziecka ;

Oczekiwane efekty:

- 1.1.1. Systematyczne pozyskiwanie wiedzy dotyczącej rozmiaru przemocy domowej oraz liczby dzieci nią dotkniętych na terenie powiatu nowomiejskiego;
- 1.1.2. Wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji, placówek i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny na terenie powiatu nowomiejskiego;
- 1.1.3. Zwiększenie umiejętności diagnozowania przemocy w rodzinie i podejmowania skutecznych działań przez przedstawicieli różnych instytucji ;
- 1.1.4. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej i jej skutków na funkcjonowanie dziecka;

Wskaźniki:

- 1.1.1.1. Aktualna liczba rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej na terenie Powiatu Nowomiejskiego;
- 1.1.1.2. Liczba rozpowszechnionych informacji dotycz. instytucji, placówek i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny;
- 1.1.1.3. Liczba przeprowadzonych szkoleń dla grup zawodowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz liczba osób w nich uczestniczących;
- 1.1.1.4. Liczba opublikowanych i rozdyskrybuowanych informacji dotycz. zjawiska przemocy;

2. Edukacja i promocja konstruktywnych postaw w rodzinie.

Działania :

2.1. Promowanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową poprzez przeprowadzenie zajęć przez specjalistę z zakresu ww. problemu podczas zebrań rodziców w szkołach oraz „dyżury specjalistyczne” w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

2.2. Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do rodziców dzieci i młodzieży zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie;

2.3. Promowanie korzystnych interakcji rodzinnych i procesów komunikacyjnych w rodzinie poprzez warsztaty oraz działanie „Specjalistycznego zespołu wyjazdowego do pracy z rodziną w jej środowisku”.

2.4. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego.

Oczekiwane efekty :

2.1.1. Wzrost wiedzy i umiejętności wychowawczych wobec dziecka w rodzinach zagrożonych przemocą domową;

2.1.2. Wzrost wiedzy o problemie przemocy wśród dzieci i młodzieży;

2.1.3. Wzmocnienie umiejętności prawidłowej interakcji i komunikacji w rodzinie;

2.1.4. Zwiększenie liczby osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego (poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne);

Wskaźniki:

2.1.1.1. Liczba osób , które poznały prawidłowe metody wychowawcze w stosunku do dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą domową.

2.1.1.2. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych oraz liczba osób w nich uczestnicząca;

2.1.1.3. Liczba rodzin u których nastąpiło wzmocnienie interakcji i komunikacji między jej członkami.

2.1.1.4. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego;

3. Promowanie stylu życia wolnego od przemocy.

3.1. Aktywizacja dzieci-ofiar przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w proponowanych przez szkoły zajęciach pozalekcyjnych;

3.2. Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień jako alternatywy zachowań destrukcyjnych;

3.3. Rozwój form spędzania czasu wolnego sprzyjający wzmocnieniu więzi rodzinnych;

Oczekiwane efekty :

3.1.1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa u dzieci dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej;

3.1.2. Podniesienie własnej wartości przez uczestników zajęć mających na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień;

3.1.3. Wzmocnienie więzi rodzinnych między członkami rodzin dysfunkcyjnych.

Wskaźniki:

3.1.1.1. Liczba dzieci z rodzin dotkniętych przemocą uczestniczących w zajęciach aktywizujących.

3.1.1.2. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach rozwijających zainteresowania.

3.1.1.3. Liczba imprez rekreacyjno-sportowych oraz osób w nich uczestniczących.

Realizatorzy:

Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nowomiejskim jest dokumentem o działaniu długofalowym. Będzie realizowany we współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które zajmują się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Czas realizacji programu:

Zakłada się, że Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nowomiejskim realizowany będzie od 2012 do 2017 r.

Źródła finansowania programu:

Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nowomiejskim finansowany będzie ze środków własnych, środków powiatu nowomiejskiego, środków instytucji współuczestniczących oraz z pozabudżetowych środków pozyskiwanych z różnych programów (krajowych, unijnych).

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Cel główny: **Profilaktyka i wspieranie rodzin zagrożonych przemocą domową.**

Cel szczegółowy nr 1 : **Identyfikacja problemu i działania profilaktyczne.**

Lp.	Działania	Od kiedy	Do kiedy	Podmiot realizujący i jednostki współpracujące
1.	Monitorowanie środowisk zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej	2012	2017	Ośrodki pomocy społecznej; pedagodzy szkolni.
2.	Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, placówkach i organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie	2012	2013	PCPR, ośrodki pomocy społecznej; pedagodzy szkolni, Starostwo Powiatowe
3.	Wsparcie osób zawodowo zajmujących się zjawiskiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zwiększenie profesjonalizmu ich działań	2012	2017	PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ośrodki pomocy społecznej
4.	Opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków na rozwój dziecka	2012	2013	PCPR, pedagodzy szkolni, ośrodki pomocy społecznej

Cel szczegółowy nr 2 : **Edukacja i promocja konstruktywnych postaw w rodzinie.**

Lp.	Działania	Od kiedy	Do kiedy	Podmiot realizujący i jednostki współpracujące
1.	Promowanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą domową poprzez przeprowadzenie zajęć przez specjalistę z zakresu ww. problemu podczas zebrań rodziców w szkołach oraz „dyżury specjalistyczne” w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.	2012	2017	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ,pedagodzy szkolni, PCPR, NGO*
2.	Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do rodziców dzieci i młodzieży zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie	2013	2017	Ośrodki pomocy społecznej; pedagodzy szkolni, NGO
3.	Promowanie korzystnych interakcji rodzinnych i procesów komunikacyjnych w rodzinie poprzez działania „Specjalistycznego zespołu wyjazdowego do pracy z rodziną w jej środowisku”.	2013	2015	Ośrodki pomocy społecznej, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

4.	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego.	2012	2017	PCPR
----	--	------	------	------

Cel szczegółowy nr 3 : **Promowanie stylu życia wolnego od przemocy.**

Lp.	Działania	Od kiedy	Do kiedy	Podmiot realizujący i jednostki współuczestniczące
1.	Aktywizacja dzieci-ofiar przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w proponowanych przez szkoły zajęciach pozalekcyjnych;	2013	2017	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ,pedagodzy szkolni, świetlice, kluby, NGO
2.	Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień jako alternatywy zachowań destrukcyjnych	2013	2017	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ,pedagodzy szkolni, świetlice, kluby, NGO
3.	Rozwój form spędzania czasu wolnego sprzyjający wzmocnieniu więzi rodzinnych	2012	2017	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ,pedagodzy szkolni, świetlice, kluby, NGO

*NGO - formalne i nieformalne grupy/organizacje pozarządowe.

Literatura:

Pozycje zwarte:

1. Okoń W., Słownik Pedagogiczny, Warszawa 1992.
2. Pytka L: Profilaktyka wykołejenia społecznego, (w:) Encyklopedia Pedagogiczna, pod red. W.Pomykało, Warszawa 1993.
3. Pospieszyl I., Przemoc w rodzinie, Warszawa 1994.

Akty prawne:

1. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. z 2011r., Nr 149, poz. 887.
2. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz.U. 1997, Nr 78 poz. 483 .
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz.U z 2005 roku, Nr 180, poz.1493.

Pozostałe pozycje:

1. <http://www.poradnikpr.info>, Dziecko jako ofiara przemocy w rodzinie.
2. Diagnoza Zjawiska Przemocy w Rodzinie w Polsce wobec kobiet i wobec mężczyzn. Część I-raport z badań ogólnopolskich. Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 2010r., s. 32.

Wykaz osób biorących udział w konsultacjach dotyczących niniejszego programu:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim:

Urszula Łydziańska , Ewelina Suszyńska

2. Dom Dziecka w Pacółtowie:

Rafał Golder

3. Gimnazjum w Nowym Mieście Lubawskim:

Maria Michalska

4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Mieście Lubawskim:

Wojciech Wegner

5. Przedstawiciel organizacji pozarządowej:

Barbara Grudzińska

6. Dyrektorzy i Kierownicy ośrodków pomocy społecznej powiatu nowomiejskiego

Program opracowała: Ewelina Suszyńska